

MESTER PÅ TROLDMANDEN

SCENETEKNIK: Teatertekniker Claus Odgaard er et stort legebarn og en uheldbrede tekniker. Og så er han 100 procent fokuseret på skuespillernes og statisternes sikkerhed. Der bliver brug for det hele i Odense Teaters opsætning af Troldmanden fra Oz

AF EJVIND KRARUP JENSEN / FOTO ALEX TRAN

Science Night, How do they do it og Mythbusters. Hvis din ægtefælle ikke kan få nok af TV-kanalen Discoverys science udsendelser, hvor mennesker udfordrer teknikkens anvendelsesmuligheder, så kan det være fordi du er gift med en herlig drengerøv, M/K. Hvis ægtefællen er Claus Odgaard, vil forklaringen også gå på, at han jo som teatertekniker, må søge enhver inspiration til at løse de udfordringer han møder i jobbet. Når du ser Odense Teaters forestilling *Troldmanden fra Oz*, vil du forstå, hvad Claus Odgaard taler om. Her sker, som vi kender det fra Frank Baums bog, *The Wonderful Wizard of Oz*, eller fra filmklassikeren *The Wizard of Oz* med Judy Garland som Dorothy, alt det umulige og spændende der kan ske i et eventyr. Svært nok at formidle på skrift, hvor man ellers kan forlade sig på læserens beredvillige fantasi, og afgjort en udfordring at overføre til filmværket, hvor de eventyrlige scener i *The Wizard of Oz* da også var ved at koste flere af skuespillerne livet. Nu har Odense Teater, med iscenesættelse og koreografi af Kenneth Kreutzmann og scenografi af Kim Witzel, taget udfordringen op, med en forestilling der bygger på fortællingen om Dorothy, Fugleskræmslet, Bliktud, Løven, Heksene fra øst, vest, nord og syd, gnallinger og tumlinger med flere, mange flere. Der er premiere den 25. april 2007 og Teknikeren besøger Claus Odgaard en dag i februar, hvor skuespillerne holder den første læseprøve, og hvor snedkerne arbejder på højtryk med at bygge den store scene med form som en smaragd.

HEKSE MED ILD I KOSTEN

Ved personaleindgangen møder vi først *Marianne Boeriths*. Hun er sadelmager på teateret og står for tapetseringer, gulvtæpper, gardiner med mere. Klokkeren er endnu ikke ni, hvor de fleste medarbejdere møder, men Marianne Boeriths ringer og hører om Claus Odgaard allerede er her. Inden for minuttet er han på vej ned af trappen. Claus Odgaard i sort T-shirt med teaterets logo på brystet. En blyant er placeret bag øret og håndtrykket er mere end almindelig solidt.

"Vi er otte teaterteknikere, ja faktisk otte og en halv med Svend Qvist, der er senior-

medarbejder", fortæller Claus Odgaard mens han viser vej op til maskinstuen. Her er der kaffe, brugte askebægre lige under skiltet med rygning forbudt og computer-skærmen er tændt. Der er også endnu en teatertekniker, Finn Loft.

"Han er tysker", siger Claus Odgaard med et drillende smil i retningen af kollegaen der dog ellers taler det samme dansk som Claus Odgaard, da han giver igen på drilleriet. Kort efter bekræfter Finn Loft de tyske aner, da han ringer op og fører en samtale på det smukkeste tysk. Claus Odgaard forklarer, at Tyskland er det store marked for teatertekniske løsninger. Dels er der landets størrelse og de mange virksomheder, men der er også de store tyske teatre og operaer, som med efterspørgslen på teatertekniske løsninger har skabt et marked i sig selv.

I øjeblikket har Odense Teater en ny vindmaskine på prøve, og lige nu sidder Finn Loft ved computeren og ser på tilbud fra et tysk firma, der sælger kompliceret og elektrisk styret fyrværkeri.

"Vores struktur blev ændret i 2002, så vi nu er selvstyrende grupper. Tidligere havde vi en fast mester, men nu skiftes vi, og bliver enige om, hvem der er mester på de forskellige forestillinger. Jeg er mester på *Troldmanden*", forklarer Claus Odgaard, der har sat sig med en kop kaffe og en tomkestok, der i hans hænder snart er en lille harmonika, snart en trekant, så en pegepind.

"Jeg vil godt have en meget begrænset effekt på heksens kost. Den skal jo ikke brænde så længe, at det ser ud som om hun står med en af militærrets flammekastere", siger Claus Odgaard og peger på Finn Lofts skærm-billede. Her ses lige nu forskellige flammer og ildspruttende effekter med tilhørende lyd og tidsangivelse.

"Nej, seks sekunder er for langt. Vi skal ned på to-tre sekunder", siger Claus Odgaard og fortæller om de mange tekniske udfordringer i *Troldmanden fra Oz*. Overraskende for Teknikerens udsendte, er den største udfordring ikke de flyvende skuespillere og andet inventar som i forestillingen hvirvler rundt i luften.

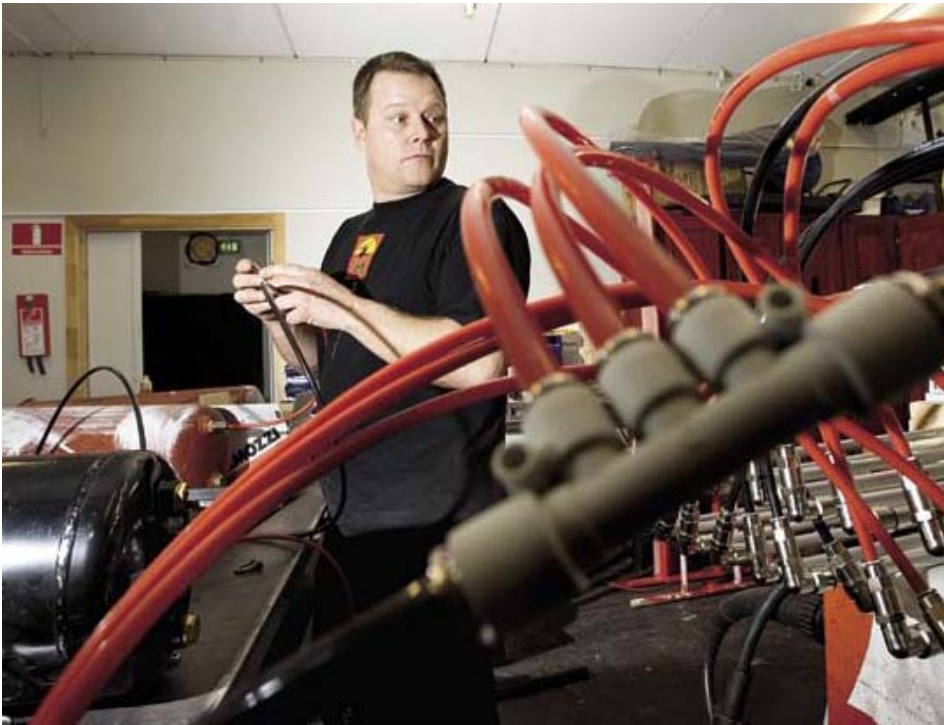
HUNDREDE OG ÉN VALMUER

"Jeg meldte mig som mester på *Troldmanden* da jeg hørte at det var Kim Witzel der skulle stå for scenografien. Han er et stort legebarn som jeg selv. Han har mange spændende og krævende løsninger; skøre ideer som udfordrer, og jeg elsker at blive udfordret. Som sidst vi arbejdede sammen, og hvor scenen bestod af tre lejligheder, hvor der flytter mennesker ind og hvor de op af en flyttekasse henter alt, fra reoler til sovesofaer. Det kan man jo ikke".

Kender man handlingen i *Troldmanden fra Oz*, ved man at fortællingen begynder med, at lillepigen Dorothy længes væk fra den slidte og ørkesløse virkelighed, og i den grad får sine længsler opfyldt, da det lille præriehus rammes af en tornado, der løfter hende, med hus, til eventyrlandet Oz. Her, på sin vej til smaragdbyen, går hun i følgeskab med fugleskræmslet uden forstand, blikmanden uden hjerte og løven uden mod, så gruelig meget igennem.

"Den største udfordring som teatertekniker er altid at der skal være premiere til tiden. Og det har aldrig været tekniske problemer der har hindret os i at være klar til tiden. Men der er mange specialeffekts i denne forestilling, mere end 30".

På spørgsmålet om, om kravene til antallet af specialeffekts er steget, måske under påvirkning af udviklingen i filmverdenen, svarer Claus Odgaard benægtende: "Udviklingen i mine 24 år som teatertekniker er ikke, at der er blevet flere specialeffekts, men at løsningerne er blevet mere avancerede. Da jeg begyndte var det med snore, træk og tape. Nu bruger vi pneumatik og hydraulik. Og flyvningerne er blevet bedre, efter at vi har kunnet bruge elektriske træk. Wirene som skuespillerne hænger i er også blevet tyndere. Men du er hele tiden bundet af, at de tekniske løsninger ikke må være mere avancerede end, at vi alle skal kunne arbejde med dem, hvis vi bliver ramt af sygdom. Og skuespillerne skal være trygge ved vore løsninger. Det skal fungere sammen. Det er en helhed", siger Claus Odgaard og fortæller, hvordan han for et stykke tid siden beroligede en skuespiller der skulle flyve: →

→ ”Jeg forklarede hende, at hun ikke skulle være bange. For hvis den wire hun hang i sprang, havde jeg sikret mig og købt en mere. Det grinede hun meget af, men der er andre der er virkelig nervøse; dem der lider af højdeskræk. Så går vi stille og roligt frem. Viser, at hvis der sker det eller det, så har vi sikret ham eller hende på den og den måde, eller vi sænker en elevator først meget stille, så lidt hurtigere og til sidst med den fart der skal til i forestillingen. Så skuespilleren vænner sig til det. Men vi har før ændret ved en ellers god teknisk løsning, fordi skuespillerne ikke befandt sig godt. Så finder vi en anden vej”.

Claus Odgaard rejser sig fra bordet og henter et stort ark papir fra hylden i maskinrummet. Øverst står der ”Trolldmanden fra Oz” – scenografi, rekvisitter, specielle effekter, lys. Papiret er printet i A3 og tæt beskrevet fra top til bund. På listen finder man effekter som: ’bål som blæser ud’; ’kraftig vind’; ’æbletræer kaster med æbler’; ’fyrværkeri ved onde hekkes entre og exit’; ’sæblebobler ved gode hekse’; ’lazerlysport’; ’hømanden bliver skilt og samlet’; ’små eksplosioner i gulv’. Og i den særlige kategori med ’flyvninger’ finder man stunts som: ’person i gyngestol’; ’et hus’; ’bur med høns’; ’træ’; ’Glinda lander på forscenen på en kost’. Rækken er lang og Claus Odgaard ser glad ud.

”Da jeg så Kim Witzels ideer var der én af dem som jeg vidste, ville blive den sværeste. 101 valmuer gror op gennem scenegulvet og så begynder det at sne, hvorefter alle valmuer forsvinder ned i scenen igen. Jeg tænkte: dét bliver den sværeste; den glæder jeg mig til. Derfor gik jeg i gang med den først”.

HER LAVES ÆBLER OG ABER

Finn Loft har været væk et kvarters tid og kommer tilbage til maskinrummet med en god nyhed. Den nye vindmaskine, den der ifølge Claus Odgaard kan blæse så kraftigt, at håret står lige tilbage på femten meters afstand, fungerer perfekt. Maskinen selv er så lydløs som lovet. Den skal bruges når orkanen raser i Trolldmanden fra Oz. På et tidspunkt i forestillingen skal en pige cykle af sted og hendes kappe folde sig ud undervejs, så man ser hun er en heks. Den scene vil *Sanne Svendsen*, der er skrædder på Trolldmanden, gerne drøfte med Claus Odgaard. Hun kigger indenfor i maskinrummet, for at høre om Claus Odgaard har tænkt over en løsning med snoretræk? Claus Odgaards løsning er dog mere simpel. Heksen skal jo cykle gennem luften, så hun og cyklen er ophængt i wirer. Heksen kan selv udløse kappen, blot ved at løfte lillefingrene. De to aftaler at tales ved senere om den cyklende heks, og Claus Odgaard kan nå en lille

rundvisning inden han skal videre med dagens program.

”Fra den 22. marts er scenen min, og så har jeg ugerne 12, 13, 14 og 15. De 30-40 specialeffekts skal være klar længe inden premieren, for mange af dem skal skuespillerne indøve og de begynder på scenen 26. marts”, fortæller Claus Odgaard, mens han i rask tempo fører an ad gange og op og ned ad trapper. Tilsyneladende har en dygtig koreograf bestemt hvordan man passerer hinanden i døre og smalle passager.

”Nå ja, man går altid til højre, når man passerer hinanden”, forklarer Claus Odgaard på vej ned bag scenen. Her er der i øjeblikket udsigt til det smukkeste forår. De kunstige, men vellignede og lyserødt blomstrende kirsebærtræer hører til den forestilling der kører nu, Kirsebærhaven. Derhenne er snedker *Jørgen Lauridsen* i gang med den scene der fra 22. marts er Claus Odgaards og hans hold af teaterteknikeres. Der saves, skrues og bores så det er en fryd, for en fryd er det, understreger snedkeren:

”Når det man laver er udtænkt af en scenograf der inspirerer og ved hvad han vil med ideerne”, siger *Jørgen Lauridsen* og viser, hvordan scenen har huller med ple-xiglas, så der kan komme lys op. Hullerne dér, er der hvor valmuerne skal komme op

- hvordan vil Claus Odgaard fortælle, når vi kommer op i malersalen.

Midt i malersalen er Ferdinand Fleicher i gang med at skrælle æbler med en saks. Sådan ser det ud; tættere på kan man se, hvordan han klipper æblerne ud af skumgummi. Lone Pedersen er ansvarlig for malersalen og i gang med de træer, som fra den 26. april vil smide deres æbler ud i hovedet på publikum. Bag hende står en kurv med de færdigmalede røde æbler med grøn stilk. På et bord ligger de første udkast til børsterne på forestillingens flyvende aber, og i et rum bagved står valmuerne som malerne nu er færdige med. Claus Odgaard tager en fra samlingen. Blomsterhovedet er lavet af fjer der er farvet røde, og stilken er af en kraftig ståltråd. Claus Odgaard har hentet et lille blankt rør af aluminium som han stikker valmuen ned i.

"Jeg har konstrueret et system, sådan at vi med trykluft presser valmuerne op gennem røret og med vacuum suger dem ned igen. Inde i de rør bruger jeg stempler fra de injektionssprøjter man kan købe på apoteket. Jeg har lavet ét sæt, og det fungerer. Nu mangler jeg bare hundrede".

Et lille smut forbi prøvelokale ét, hvor en model af den færdige scene står, og vi lander i kælderen, 'legeværelset', som Claus Odgaard kalder det. Hyldeerne fortæller hvorfor.

FRA HOSPITALSSENG TIL TEATERREKVISIT

Hylde over hylde fyldte med underlige stænger, dingener, pumper og motorer. Der mangler bare 'Lille hjælper' for at gøre billedet af Georg Gearløs' værksted komplet.

"Det er hernede vi eksperimenterer med motorer og trykluftmaskiner. Vi arbejder med at bruge ting til noget andet end det de er lavet til", siger Claus Odgaard og ser næsten en smule genert ud, da han hiver en hydraulisk anordning ned fra en af hyldeerne.

"Denne aktuator er faktisk lavet til en hospitalsseng, der kan eleveres op og ned. Vi bruger den til at åbne døre, vinduer eller måske en kiste med. Det der stammer fra et skrivebord, der kan hæves og sænkes".

"Jeg er nok ved at drive min kone til vanvid nogle gange med min interesse for teknik; hvordan man også kan bruge teknik til noget andet end det det var tænkt til. Jeg ser udsendelserne "Science Night" og "How do they do it", også gerne "Mythbusters", og jeg er på plads foran skærmen når de sender Store Nørd tirsdag eftermiddag klokken 17 på DR1".

Teknikerens udsendte vil gerne vide, hvordan man egentlig får ros som teatertekniker. Dygtig teaterteknik fungerer jo nærmest skjult. Har teaterteknikerne en hemmelig roseklub, hvor man slår hinan-

den på skuldrene og siger: "Dét der, det var godt lavet?".

"Nej, vi har ikke en særlig pris vi kan få eller give hinanden. Måske skulle vi overveje at kalde det vi laver for sceneteknisk design. Så kom der måske sådan en pris", ler Claus Odgaard.

"Vi får ros af scenograferne, men den største ros til en teatertekniker har jeg egentlig hørt fra min søn", siger Claus Odgaard og fortæller om dengang hans kone, Lone Pedersen, hende der nu er ansvarlig for Odense Teaters malersal, arbejdede med en forestilling på Holbæk Egnsteater. 'Nissen i kratkoven' hed forestillingen og sønnen havde set, hvordan mor malede tæpperne der skulle illudere trylleskovens blomster og træer.

"På vej ud fra forestillingen spurgte min søn: 'Hvad var det egentlig for nogle tæpper du havde malet, mor?' Han havde kun set nissen. Det synes jeg er den bedste ros til teaterteknikken", siger Claus Odgaard der tydeligvis har svært ved at afse mere tid til Teknikeren på denne mandag.

"Du kan bare ringe, hvis der er brug for det. Jeg er her på teatret indtil klokken 23".

Skuespillerne er ankommet. Første læseprøve skal i gang og teknikken skal ikke kun fungere, i denne fase skal den også formidles og forklares. [1](#)